

UTSKRIFT AV MØTEBOK

SØRUM KOMMUNE, POSTBOKS 113, 1921 SØRUMSAND TLF 63 82 53 00

Utvalg:
Kommunestyret

Møtedato:
14.06.2006

Arkivsaknr:
06/12

Utvalgsaknr:
43/06

Saksbehandler Anne Grindal Søybye
K-kode M41

SANERINGSPLAN FOR AVLØP I SPREDT BEBYGGELSE – 2. GANGS BEHANDLING

Behandling:

Fra miljø- og utviklingsutvalget forelå slik innstilling:

” Saneringsplan, avløp i spredt bebyggelse 2006 – 2013” vedtas som handlingsprogram/plan for oppfølging av hovedplan avløp og landbruksplanene etter plan- og bygningslovens § 20.1 med følgende presiseringer:

- Sorum Kommunalteknikk KF igangsetter umiddelbart utarbeidelse av separat saneringsplan for kommunal kloakk, som også omfatter utvidelser av det kommunale avløpsnett. Det gis ikke pålegg om sanering av private avløpsanlegg før eventuell kommunal kloakkering i det aktuelle området er avklart gjennom denne planen.

Rådmannen legger fram tilleggsforslag som skal følge med til kommunestyret.

Rådmannen hadde lagt fram tilleggsforslag, jfr. miljø- og utviklingsutvalgets innstilling, siste avsnitt: Milepælene i handlingsplanen – vedlegg 1 til saneringsplanen for avløp i spredt bebyggelse 2006 - 2013– skal justeres slik at aktiviteten planlegges utført tidsmessig i etterkant av milepælene i kommunal saneringsplan for samme geografiske område.

Miljø- og utviklingsutvalgets innstilling med rådmannens tillegg til innstillingen ble vedtatt enstemmig med 30 stemmer.

Vedtak:

” Saneringsplan, avløp i spredt bebyggelse 2006 – 2013” vedtas som handlingsprogram/plan for oppfølging av hovedplan avløp og landbruksplanene etter plan- og bygningslovens § 20.1 med følgende presiseringer:

- Sorum Kommunalteknikk KF igangsetter umiddelbart utarbeidelse av separat saneringsplan for kommunal kloakk, som også omfatter utvidelser av det kommunale avløpsnett. Det gis ikke

pålegg om sanering av private avløpsanlegg før eventuell kommunal kloakkering i det aktuelle området er avklart gjennom denne planen.

- Milepælene i handlingsplanen – vedlegg 1 til saneringsplanen for avløp i spredt bebyggelse 2006 - 2013– skal justeres slik at aktiviteten planlegges utført tidsmessig i etterkant av milepælene i kommunal saneringsplan for samme geografiske område.

Sørumsand 16.06.2006

Odd Hellum
Politisk sekretær

Saneringsplan, avløp i spredt bebyggelse 2006-2013.

Vedtatt av
Sørum kommunestyre
14.06.2006

INNHALDSFORTEGNELSE.

Sammendrag.....	5
1 Forord.....	7
2 Bakgrunn for planen.....	7
3 Planens tidshorisont.....	7
4 Juridisk grunnlag.....	7
5 Prioritering mellom de ulike vassdrag.....	8
5.1 Vassdragsvis inndeling.....	8
5.2 Bruker- og verneinteresser.....	8
5.3 Mål for vannkvalitet.....	9
5.4 Status for vannkvalitet.....	10
5.5 Rekkefølge for opprydding.....	11
6 Hvilke anlegg må oppgraderes?.....	11
7 Kriterier for valg av renseløsning.....	12
8 Økonomi.....	12
9 Kommunal medvirkning.....	13
9.1 Alternativer for medvirkning.....	13
9.2 Alternativvurdering ”Sandbakken”.....	14
9.3 Samarbeid med nabokommuner.....	15
9.4 Saksbehandlings- og kontrollgebyr.....	15
10 Kan en få til frivillig oppgradering av avløpsanlegg?.....	16
11 Informasjonsopplegg.....	17
12 Handlingsplan.....	17

VEDLEGG:

1. Handlingsplan 2006-2013.
2. Avløpsanlegg Sandbakken. Nåverdiberegning.
3. Kart: Sandbakken.

Sammendrag.

I hovedplan avløp er det satt målsettinger for vannkvaliteten i kommunens vassdrag. Videre er det satt mål for kommunale og private avløpsanlegg. Målsettingen for private avløpsanlegg er: ”Årlig utslipp av fosfor fra private anlegg skal innen 2007/2012 reduseres med 600/1.200 kg i forhold til 2002”. Dette innebærer at de aller fleste dårlige avløpsanlegg i kommunen må oppgraderes.

Det tas sikte på en vassdragsvis opprydding av anleggene. Ut fra en vurdering av vassdragenes bruker- og verneinteresser, samt de målsettingene som er satt for vannkvalitet, foreslår vi følgende rekkefølge for opprydding:

1. Leiras nedbørfelt.
2. Rømuas nedbørfelt.
3. Åas nedbørfelt
4. Glomma med andre tilløpsbekker.

Det er i alt ca. 1.350 mindre avløpsanlegg i kommunen. Minst 1.000 av disse har behov for oppgradering, minst 150 tilfredsstillende dagens krav, mens de siste 200 er usikre og må beføres før en kan si sikkert om det må gjøres tiltak.

Det bør altså gjøres tiltak ved 1.000 – 1.200 anlegg. Minst 500 av disse anleggene vil forbli private anlegg, minst 200 vil bli tilkoplede kommunalt nett, mens det må gjøres nærmere vurderinger for de siste 300-500 anleggene før en med sikkerhet kan si om de vil bli knyttet til kommunalt avløpsanlegg eller forbli private anlegg.

Kostnadene for private som må oppgradere sine avløpsanlegg er usikre. Et grovt overslag viser kostnader i størrelsesorden 80 millioner kroner for oppgradering av anlegg. I tillegg kommer det ca. 10 millioner kroner for anlegg som vil bli tilkoplede kommunalt avløpsanlegg.

I den vedtatte strategien for reduksjon av forurensning fra kloakkutslipp er det anbefalt at det bygges ett eller flere fellesanlegg i kommunal regi der forholdene ligger til rette for det, slik at en får mer erfaring med dette. Det vil være naturlig at Sørums kommunalteknikk KF administrerer bygging og drift av disse anleggene. Slike fellesanlegg bør omfatte minimum 10 hus.

Samarbeid mellom kommunene når det gjelder opprydding i mindre avløpsanlegg kan være aktuelt. Dette kan for eksempel omfatte koordinering av opprydding til samme vassdrag, prosjektledelse, prosjektering, innkjøp, driftsoppfølging, etc. Ullensaker har planer om å rydde opp i Leiras og Rømuas nedbørfelter i perioden 2006 – 2010.

Det har over mange år pågått et administrativt samarbeid mellom kommunene i Leira-området. Samarbeidet mellom Nitelvkommunene har nå blitt forankret i Samarbeidsrådet Nedre Romerike. Gruppen skal organiseres med en politisk styringsgruppe, og det planlegges å ansette en prosjektleder. Det arbeides for at dette skal utvides til også å omfatte Leira og evt. Rømua. Dersom dette lar seg gjøre, vil man få en felles overordnet styring av samarbeidet.

Det er behov for noe mer planlegging før en kan gi pålegg om oppgradering av avløpsanlegg, og dette bør gjøres i 2006. Påleggene om opprydding i Leiras nedbørfelt bør kunne gis i 2007,

i Rømuas nedbørfelt i 2008, i Åas nedbørfelt i 2009 – 2010 og i resten av kommunen i 2011. Oppryddingen bør ut fra dette stort sett være avsluttet i løpet av 2013.

Handlingsplan er satt opp i tabell, se vedlegg 1.

1 Forord.

En arbeidsgruppe bestående av Anne Grindal Søybye, Carsten Hartig (første del av arbeidet) og Hogne Røisheim (siste del av arbeidet) har vært ansvarlig for utarbeidelse av planen. Anne Grindal Søybye vært leder av arbeidsgruppen. Steinar Skoglund fra Siv.ing. Steinar Skoglund AS har vært engasjert som rådgivende ingeniør for arbeidet.

2 Bakgrunn for planen.

Hovedplan avløp ble vedtatt i kommunestyret 21.11.02, sak 073/02. Her er det satt målsettinger for vannkvaliteten i kommunens vassdrag. Videre er det satt mål for kommunale og private avløpsanlegg. Målsettingen for private avløpsanlegg er: *"Årlig utslipp av fosfor fra private anlegg skal innen 2007/2012 reduseres med 600/1.200 kg i forhold til 2002"*.

I hovedplanen er det satt opp en oversikt over tilførslene av fosfor til vassdragene i kommunen i 2001. De totale tilførslene av fosfor var ca. 17.695 kg. Det største bidraget kommer fra arealavrenning fra landbruket. Dette utgjør ca. 14.000 kg (79%). Utslipp fra avløpsanlegg i spredt bebyggelse utgjør ca. 1.812 kg (10%). Utslipp fra kommunale avløpsanlegg utgjør ca. 283 kg (2%).

Utslippene fra avløpsanlegg kan synes små i forhold til utslippene fra landbruket. Bildet blir likevel et annet dersom en ser på biotilgjengelig fosfor istedenfor totalt fosfor. Biotilgjengelig fosfor er den delen av fosforet som er umiddelbart tilgjengelig for algevekst. Utslippene fra avløpsanlegg er mye mer biotilgjengelige enn utslippene fra landbruket. Det er også viktig å redusere utslippene av sykdomsfremkallende bakterier og andre skadelige mikroorganismer. De største utslippene av disse organismene kommer fra avløpsanleggene. Det er derfor viktig å redusere utslippene både fra private og kommunale avløpsanlegg.

Denne planen skal gi beslutningsgrunnlag for å gjennomføre oppgradering av dårlige avløpsanlegg i spredt bebyggelse.

3 Planens tidshorisont.

Gjeldende kommuneplan gjelder til 2013. Hovedplan avløp er tilpasset kommuneplanen. De mest langsiktige målsettingene i hovedplanen er tidfestet til 2012.

Denne saneringsplanen bør ha samme tidshorisont som kommuneplan og hovedplan avløp, og den settes derfor til 2013.

EUs rammedirektiv for vann har en ambisjon om at alle vannforekomster bortsett fra noen unntak skal ha god økologisk standard innen år 2015.

4 Juridisk grunnlag.

Kommunen er forurensningsmyndighet for mindre avløpsanlegg, både private og kommunale. Dette betyr at det er kommunen som skal gi retningslinjer og utslippstillatelser på feltet, og har ansvaret for å påse at disse overholdes. Kapittel 16 i "Forskrift om begrensning av

forurensning" (forurensningsforskriften) regulerer kommunens myndighet på dette feltet. Kommunen er myndighet for anlegg opp til 1.000 pe. (tilsvarer 1.520 personer).

Sørum kommunestyre vedtok 16.06.04 "Lokal forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg i Sørum kommune". Her er det blant annet fastsatt hvilke krav som gjelder for avløpsanlegg som ikke overstiger 15 pe (23 personer).

Det foreligger et høringsutkast til endring av kap. 16 i forurensningsforskriften. De foreslåtte endringene vil ikke ha store konsekvenser for kommunen, men "Lokal forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg i Sørum kommune" må endres på en del punkter.

Kommunen har anledning til å kreve oppgradering av avløpsanlegg som ikke tilfredsstillers dagens krav. Hjemlene for dette er forurensningslovens §18 og forurensningsforskriftens §16-6.

Plan- og utbyggingsseksjonen er delegert myndighet til å fatte vedtak for mindre avløpsanlegg. Dette er hensiktsmessig, blant annet fordi det vanligvis også må fattes vedtak i henhold til plan- og bygningsloven i samme sak. Klagemyndighet for anlegg inntil 15 pe er kommunestyret.

5 Prioritering mellom de ulike vassdrag.

5.1 Vassdragsvis inndeling.

Vi benytter følgende vassdragsvise inndeling:

- Leira med Jeksla og andre tilløpsbekker.
- Rømua med Asakbekken, Holsbekken og andre tilløpsbekker.
- Åvassdraget. Dette omfatter Fossåa, Sloråa, Korsåa, Krogstadåa, Stensrudåa, Kauserudåa, Husebybekken og andre tilløpsbekker.
- Glomma med andre tilløpsbekker.

5.2 Bruker- og verneinteresser.

Nedenfor har vi beskrevet de viktigste bruker- og verneinteressene for de enkelte delvassdragene.

Leiravassdraget.

Leira er et varig vernet vassdrag gjennom verneplan III for vassdrag. Vassdraget er klassifisert i verneklasse 1 med hensyn til naturvitenskapelige interesser og i verneklasse 2 med hensyn til kulturvitenskapelige interesser. Det er i alt 4 verneklasser, og verneklasse 1 har høyest verneprioritet.

Meanderområdet mellom Leirsund og Svellet er unikt i nasjonal og nordisk sammenheng. Her er det fredet to områder med edellauvskog og det er opprettet et fuglefredningsområde.

I regionalt miljøprogram for landbruket i Akershus er Leira satt i vassdragskategori 2, hvilket i vårt område gir høyeste tilskudd til landbrukstiltak for forbedring av vannkvaliteten. Det er bare Morsa og Haldenvassdraget som har høyere prioritet i fylket.

Den øvre delen av vassdraget benyttes mest til rekreasjonsformål, mens den nedre delen ikke er like attraktiv på grunn av vannkvaliteten.

I nedre del av Leira opp til Krokfoss finnes det over 20 arter fisk. Her dominerer hvitfisk. Elva er et viktig oppvekstområde for karpefisk og gjørs. På grunn av tett vegetasjon langs elva er det få steder som egner seg for fiske fra land. Også stadig større høydeforskjell mellom vannivået i elva og elvekanten, på grunn av elvas gravingsprosess, er i ferd med å bli et hinder for fiske fra land. For å bedre forholdene for gjørsfiske er det opparbeidet fiskeplasser. Det er et meget godt stangfiske etter gjørs i elva. Meitefiske etter karpefisk har også utviklet seg mye de siste årene. Slukfiske etter gjedde forekommer også.

Ferdsl med kano har økt de siste årene. Ferdsl med motorbåt forekommer også.

Leira brukes også til jordbruksvanning og som vannkilde for beitende dyr.

Rømuavassdraget.

Den dårlige vannkvaliteten i Rømua begrenser brukerinteressene her. Elva brukes likevel til jordbruksvanning og som vannkilde for beitende dyr. Det foregår også kanopadling og sportsfiske i elva. Nord for Kauserud finnes det noe ørret, mens det er gjedde og karpefisk i de søndre delene av vassdraget.

Ved Hellesjøtjernet er det badeplass.

Åavassdraget.

I vassdraget er det en del ørretfiske, spesielt i den øvre delen av Kauserudåa. Tidligere var det kreps i Åa, men krepspest og et stort siloutslipp på 80-tallet har tatt knekken på denne.

Åa er også vannkilde for beitende dyr. Jordbruksvanning er en brukerinteresse først og fremst i Kauserudåa.

Langs Åa er det verneverdig kulturlandskap.

Glomma med andre tilløpsbekker.

Det er store brukerinteresser knyttet til Glomma i Sørums kommun. Nedre Romerike Vannverk (NRV) tar ut vann fra elva nedenfor Bingsfoss. Glomma benyttes også til produksjon av vannkraft. Kraftverkene i Sørums er Bingsfoss og Rånåsfoss.

Tilgjengeligheten til elva er dårlig på lange strekninger. Det er tilrettelagt for turgåing langs elva på enkelte steder. Ved Sørumsand er det småbåthavn. Ved Bingsfoss er det anlagt et friområde med bade- og rasteplass. Her er det gode forhold for bading og fiske fra land.

Glommavassdraget har flere fiskearter enn noe annet vassdrag i Norge. I Rånåsfoss – Bingsfossregionen fiskes det mye harr. Om høsten fiskes det med garn etter sik på grunne områder nedenfor Bingsfoss. I kommunen fiskes det også abbor, gjedde og ørret i Glomma.

Ved Varsjøen er det badeplass.

5.3 Mål for vannkvalitet.

Glomma.

Kommuneplanen definerer følgende mål for vannkvaliteten i Glomma: *”Glomma skal innen 2008, i sommersesongen juni-august, ha en vannkvalitet egnet for friluftsbad og rekreasjon i henhold til SFT’s egnethetskriterier.”* Dette betyr at følgende krav skal være oppfylt:

Hovedparametere:

- Tarmbakterier (TKB) <100 stk/100 ml
- Fekale streptokokker: <30 stk/100 ml
- Turbiditet (FTU): <2

Støtteparametere:

- Total fosfor: <11 µg/l

Leira, Rømua og Åa.

Kommuneplanen definerer følgende mål for vannkvaliteten i disse vassdragene: *”Leira, Rømua og Åa skal oppnå en vannkvalitet som gjør vannet egnet til bading, fritidsfiske og jordvanning, definert i forhold til at det skal inneholde < 100 TKB pr. 100 ml. og <65 µg/l fosfor.”*

Private avløpsanlegg.

I hovedplan avløp er det satt følgende målsettinger for private avløpsanlegg:

- *”Sørums kommuner skal innen 2006/2012 redusere utslipp fra private anlegg med 600/1.200 kg fosfor i forhold til 2002.*
- *Det innføres kontrollrutiner på private anlegg som øker driftssikkerheten og forbedrer rensesresultatene.*
- *Det legges til rette for alternative avløpsløsninger.*
- *Det skal innføres kontrollrutiner for oppfølging av olje- og fettutskillere.”*

5.4 Status for vannkvalitet.

Glomma.

Basert på analyser utført på NRV’s vanninntak i perioden 2000 - 2004, vurderes Glomma ved Bingsfoss som egnet for bading. Noe høyt innhold av partikler og næringssalter samt tidvis av tarmbakterier tilsier egnethetsklasse II (egnet).

Leira.

Både ved Frogner og Leirsund har fosforinnholdet de senere år stort sett ligget i området 50 – 100 µg/l. Det gjelder også sidebekken Jeksla ved Haugli, på kommunegrensen mot Skedsmo. Målsettingen på 65 µg/l er ikke nådd, men den synes å være innen rekkevidde.

Innholdet av tarmbakterier (TKB) har ved Frogner stort sett ligget i området 200 – 1.000, mens det ved Leirsund stort sett har ligget i området 500 – 2.000. For Jeksla har innholdet ligget enda høyere, i området 1.000 – 2.000. Målsettingen på 100 er ikke nådd, og det må settes inn omfattende tiltak for å nå målet.

Rømua.

For Rømua ved Lørenfallet har fosforinnholdet de senere år stort sett ligget i området 60 – 150 µg/l. Målsettingen på 65 µg/l er ikke nådd, og det synes å være et stykke igjen.

Innholdet av tarmbakterier (TKB) har variert fra 200 til 4.000 de senere år, men har nå i noen år vist en positiv utvikling. Målsettingen på 100 er ikke nådd, og det må settes inn omfattende tiltak for å nå målet.

Åa.

I Åavassdraget er det 4 prøvepunkter. Disse er Åa ved Sylta, Kausrudåa og Sloråa ved Bruvoll og Kurland.

Fosforinnholdet ligger på alle prøvepunktene lavere enn 65 µg/l i normale år. Målsettingen på 65 µg/l er nådd.

Innholdet av tarmbakterier (TKB) har stort sett ligget i området 200 – 1.000 de siste årene. Det er ingen klar tendens til at bakterieinnholdet avtar oppover i vassdraget. Målsettingen på 100 er ikke nådd, og det må settes inn omfattende tiltak for å nå målet.

5.5 Rekkefølge for opprydding.

Vi har nedenfor fastsatt en rekkefølge for opprydding i avløpsanlegg for spredt bebyggelse. Den er basert på en vurdering av vassdragenes bruker- og verneinteresser, samt de målsettingene som er satt for vannkvalitet.

Det er knyttet størst bruker- og verneinteresser til Leira og Glomma.

Lokale tiltak i Sørums kommuner for å bedre tilstanden i Glomma vil ha svært liten virkning, bortsett fra for bakterier, der lokale utslipp vil ha en viss effekt. Reduksjon av bakterieutslipp til lokale vassdrag vil også ha en viss effekt på Glomma nedenfor utløpet for disse vassdragene. En bør derfor prioritere opprydding i avløpsanlegg med utslipp til lokale vassdrag foran utslipp som går direkte til Glomma. Opprydding i Leiras nedbørfelt bør prioriteres høyest.

Brukerinteressene til Rømua og Åa er vurdert som omtrent like viktige. Åa har bedre vannkvalitet enn Rømua i dag både når det gjelder tarmbakterier, næringssalter og suspendert stoff. En vil lettere kunne nå målsettingen for vannkvalitet i Åa enn i Rømua.

Ullensaker kommune forslår i "Tiltaksplan for vassdragene i Ullensaker" å gjennomføre en opprydding i spredte avløpsanlegg. Mange av disse anleggene ligger i nedbørfeltene til Leira og Rømua. Dette vil bedre vannkvaliteten i disse vassdragene. For å følge opp dette i Sørums kommuner, forslår vi å foreta opprydding i Rømuas nedbørfelt før Åas nedbørfelt.

Rekkefølge for opprydding i Sørums kommuner blir etter dette:

1. Leiras nedbørfelt.
2. Rømuas nedbørfelt.
3. Åas nedbørfelt
4. Glomma med andre tilløpsbekker.

6 Hvilke anlegg må oppgraderes?

En beregning som ble gjort i hovedplan avløp viser at utslippene fra mindre avløpsanlegg var 1.800 kg fosfor i 2002. Vi har beregnet utslippene fra disse anleggene i 2005 til 1.550 kg fosfor. Det gjenstår følgelig 350 kg fram til 2007 og ytterligere 600 kg fram til 2012 før målsettingene er nådd.

En kan regne at utslippet til lokal vannforekomst fra et dårlig privat avløpsanlegg som enten oppgraderes eller koples til kommunalt nett reduseres med ca. 1,1 kg fosfor pr. år. En må

følgelig gjøre tiltak ved 320 anlegg innen 2007 og ytterligere 540 anlegg innen 2012 for å nå målsettingene for reduksjon av utslipp.

Det er totalt ca. 1.350 mindre avløpsanlegg med egne utslipp i kommunen. Av disse er det bare minirensesanlegg klasse 1, infiltrasjon og sandfilteranlegg for gråvann som tilfredsstillers dagens krav. Alle anlegg bortsett fra disse bør oppgraderes.

Fra våre registre kan vi se at det er ca. 1.000 anlegg som med sikkerhet har behov for forbedring. Ca. 150 anlegg vet vi med sikkerhet er gode nok. Disse anleggene trenger en ikke å kontrollere i marka.

De resterende ca. 200 anlegg er usikre. Dette er anlegg som er registrert enten som "urensset" eller "infiltrasjon". I tillegg er det endel eiendommer der det ikke er registrert avløpsanlegg. "Urenset" og ikke registrert anlegg er i mange tilfeller hytter uten innlagt vann. For disse stilles det ingen krav til avløpsanlegg. Infiltrasjonsanleggene er enkelte ganger bygd i områder som ikke er egnet for denne rensemetoden. Disse to anleggstypene og eiendommer der det ikke er registrert anleggstype bør derfor kontrolleres i marka før en tar stilling til oppgradering. For å begrense arbeidsomfanget, kan en alternativt begrense kontrollene til boliger som ikke har registrert anlegg og boliger med infiltrasjonsanlegg.

Antall anlegg der det bør gjøres tiltak vil etter dette ligge mellom 1.000 og 1.200 stk. Ut fra våre registre ser vi at ca. 500 av disse anleggene med sikkerhet vil forbli private anlegg, mens ca. 200 anlegg med sikkerhet vil bli tilkoplek kommunalt nett. Det må gjøres nærmere vurderinger for de resterende 300-500 anleggene før en med sikkerhet kan si om de vil bli knyttet til kommunalt avløpsanlegg eller forbli private anlegg.

7 Kriterier for valg av renseløsning.

Godkjente renseløsninger er angitt i "Lokal forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg i Sørums kommune".

Infiltrasjonsanlegg skal velges der grunnforholdene er egnet for det. Dette er en god renseløsning som også er gunstig kostnadmessig. Planlegging av infiltrasjonsanlegg må gjøres av personer med hydrogeologisk kompetanse.

Der forholdene ikke er egnet for infiltrasjon, må det velges en renseløsning med utløp til overflatevann. Der vassdraget enten har liten vannføring i perioder eller brukerinteresser som stiller store krav til vannkvaliteten, (for eksempel badevann, drikkevann eller vanningsvann) bør våtmarksfilter velges som renseløsning. Denne løsningen har best renssevne for bakterier.

8 Økonomi

Vi har gjort et grovt kostnadsoverslag for oppryddingsarbeidene. Følgende forutsetninger er lagt til grunn for overslaget:

- Antall boliger som vil få pålegg om oppgradering av anlegg: 700 stk.
- Antall boliger som vil få pålegg om tilkopling til kommunalt nett: 400 stk.
- Gjennomsnittlig kostnad pr. oppgradert anlegg: kr. 110.000,-
- Gjennomsnittlig kostnad pr. tilkopling til kommunalt nett. 30.000,-

Totalkostnaden blir da ca. 80 millioner kroner for oppgradering av anlegg pluss ca. 10 millioner kroner for anlegg som vil bli tilkoplek kommunalt avløpsanlegg. Dette er i sin helhet

kostnader som må bæres av de private anleggseierne. Det presiseres at fordelingen av anleggene er usikker.

Det bør bygges private fellesanlegg der de totale kostnadene ved dette blir lavere enn ved at hver enkelt oppgraderer sitt eget anlegg. Fellesanlegg for mer enn 10 hus kan bli bygget som kommunale anlegg, se pkt. 9 nedenfor.

Det finnes dessverre ikke offentlige tilskuddsordninger for slike private investeringer. Husbanken har i samarbeid med MORSA-prosjektet gjennomført et pilotprosjekt der det er gitt tilskudd til vanskeligstilte familier. Husbanken har ikke tatt stilling til om en slik tilskuddsordning kan benyttes i andre områder. Dette bør tas opp med Husbanken i det videre arbeid.

Gjennom Husbanken kan det gis utbedringslån til denne type tiltak.

9 Kommunal medvirkning.

9.1 Alternativer for medvirkning.

Kommunen er forurensningsmyndighet for mindre avløpsanlegg med egne utslipp. Dette betyr at det er kommunen som gir tillatelser til utslipp fra slike anlegg og som fastsetter hvilke renskrav som skal settes. Kommunen har som myndighet også et ansvar for å ha tilsyn med disse anleggene.

Oppgradering av bestående anlegg kan organiseres på to prinsipielt forskjellige måter. Disse er:

Alternativ 1 "Private anlegg".

Dette er den vanligste måten å organisere dette på. Alle anleggene blir private også framtidig, bortsett fra de som tilkoples kommunalt avløpsnett.

Kommunens oppgaver i dette alternativet blir å informere, veilede, gi nødvendige pålegg samt ha tilsyn med bygging og drift av anleggene. Antatt ressursbehov for kommunalt ansatte i oppryddingsperioden: 0,5 årsverk pr. år i 8 år, totalt 4 årsverk.

Fordeler:

- Minimaliserer kommunens arbeid og ansvar.

Ulemper:

- Vanskeligjør fellesløsninger der det er hensiktsmessig.

Alternativ 2 "Kommunale fellesløsninger".

Det er ca. 60 grender i kommunen med husklynger på mer enn 3 hus. Av disse er det ca. 15 grender som har mer enn 10 hus. Da har vi ikke tatt med områder som har kommunal kloakk eller der det i hovedplan avløp er forutsatt kommunal kloakkering i forbindelse med utbygging av regulert område. Alle grendene med mer enn 10 hus er i hovedplan avløp markert med "områder hvor kommunal kloakk vurderes etablert". Det forutsettes i dette alternativet at de anleggene som det vil være hensiktsmessig å bygge som fellesanlegg for mer enn ca. 10 hus, bygges som kommunale anlegg. Alle anlegg for mindre enn ca. 10 hus blir private.

Kommunens oppgaver i dette alternativet blir i tillegg til oppgavene i alternativ 1 å sørge for planlegging, prosjektering, bygging og drift av de kommunale fellesanleggene. Antatt ressursbehov for kommunalt ansatte i utbyggingsperioden: 1,5 årsverk pr. år i 8 år, totalt 12 årsverk. Ved beregning av ressursbehovet er det forutsatt at prosjektering og bygging av anleggene settes bort til private aktører.

Fordeler:

- Letter arbeidet med større fellesløsninger der det er hensiktsmessig.
- Får billigere anlegg på grunn av store innkjøp.
- Investeringer til kommunale avløpsanlegg er fritatt for MVA.
- Øker sikkerheten for god drift av fellesanlegg.
- Lavere etableringskostnader for den enkelte huseier.

Ulemper:

- Øker kommunens arbeid og ansvar.
- Øker de kommunale avløpsgebyrene.

Det er svært få kommuner som har valgt å bygge slike fellesanlegg som kommunale anlegg. Vi kjenner til KUR-prosjektet i Ringerike og Hole kommuner for opprydding i Steinsfjordens nedbørfelt. Også Inderøy kommune har i et område valgt å bygge kommunale anlegg i forbindelse med opprydding. I begge disse tilfellene ble/blir anlegg helt ned til 1-husanlegg bygd som kommunale anlegg.

Dersom en går inn for å bygge slike anlegg som kommunale anlegg, er det flere forhold som det må tas stilling til, som for eksempel:

- Hvor skal grensen mellom den kommunale og den private delen av anlegget settes?
- Skal slike anlegg utgjøre en egen gebyrsone, eller skal gebyrene være de samme som for de øvrige som er knyttet til kommunalt nett?

Før en tar endelig standpunkt til valg av alternativ i Sørums kommun, anbefales det at det tas en befaring til KUR-prosjektet på Hole / Ringerike.

I den vedtatte strategien for reduksjon av forurensning fra kloakkutslipp er det anbefalt at det bygges ett eller flere anlegg i kommunal regi, slik at en får mer erfaring med dette. Det vil være naturlig at Sørums kommunalteknikk KF administrerer bygging og drift av disse anleggene.

9.2 Alternativvurdering "Sandbakken".

Området Sandbakken er vist på kart, vedlegg 3. Området er relativt tettbygd og har infiltrasjonsanlegg for hvert enkelt hus. Det har vært problemer med gjentetting av noen av anleggene.

I forbindelse med saneringsplanen er det gjort en vurdering av opprydding i avløpsanleggene i området. Følgende alternativer er vurdert:

1. Samling av avløpet fra området, overføring til kommunalt nett i Hellne og rensing ved Hogset renseanlegg.
2. Samling av avløpet fra området og rensing i nytt felles infiltrasjonsanlegg.

Vi har også vurdert om det kan være en aktuell løsning å bare oppgradere de bestående anleggene der det har vært problemer, og ikke gjøre noe for øvrig. En del av de anleggene

som har driftsproblemer i dag har sannsynligvis for dårlige grunnforhold og/eller for lite areal på egen grunn til at anleggene vil ha forutsetninger for å kunne virke tilfredsstillende. Det bør derfor ikke velges en slik løsning. Avløpsvannet bør føres ut av området.

Alternativene er sammenlignet økonomisk ved en nåverdiberegning, der investeringer og driftskostnader er tatt med for en periode på 40 år framover. Beregningen ga følgende sammenlignbare nåverdier:

Alt.1, overføring til kommunalt nett og Hogset renseanlegg:	4,2 mill. kr. (investering nå 3,2 mill. kr.)
Alt.2, felles infiltrasjonsanlegg:	4,9 mill. kr. (investering nå 3,2 mill. kr.)

Ved beregningen har vi gjort følgende forutsetninger:

- 120 meter fjellgrøft i området Sandbakken, forøvrig bare jordgrøfter.
- 3 små pumpestasjoner (P1, P2 og P3) i området bygges som enkle pumpestasjoner, med bare 1 pumpe og uten overbygg.
- Private ledninger er ikke medtatt og er heller ikke vist på kartet.
- Økte transport- og rensekostnader for Hogset renseanlegg er ikke medtatt.
- Kostnader til grunnerverv er ikke medtatt.

Alternativ1, overføring til Hogset renseanlegg, medfører at en får sanert ca. 7 hus ekstra mellom Sandbakken og Hellne. Det er ingen kapasitetsproblemer ved Hogset renseanlegg, og den økte tilkoplingen kan gjennomføres uten at en behøver å gjennomføre ekstra tiltak ved renseanlegget.

Alt.2, felles infiltrasjonsanlegg medfører at en må beslaglegge et areal på ca. 1,5 da øst for riksvegen til dette.

Det anbefales at en velger alt.1, overføring til kommunalt nett og Hogset renseanlegg.

9.3 Samarbeid med nabokommuner.

Det har over mange år pågått et administrativt samarbeid mellom kommunene i Leira-området. I dette samarbeidet har det bl.a. blitt utarbeidet vannbruksplaner og gjennomført kompetansetiltak. Vannbruksplangruppa har også vært et forum for samarbeid mellom kommunenes vann- og avløpsansvarlige og landbrukskontorene.

Tilsvarende gruppe for Nitelvkommunene har nå blitt forankret i Samarbeidsrådet Nedre Romerike. Gruppen skal organiseres med en politisk styringsgruppe, og det planlegges å ansette en prosjektleder. Det arbeides for at dette skal utvides til også å omfatte Leira og evt. Rømua. Dersom dette lar seg gjøre, vil man få en felles overordnet styring av samarbeidet.

Samarbeid vedrørende opprydding i mindre avløpsanlegg kan for eksempel omfatte koordinering av opprydding til samme vassdrag, prosjektledelse, prosjektering, innkjøp, driftsoppfølging, etc. Ullensaker har planer om å rydde opp i Leiras og Rømuas nedbørfelter i perioden 2006 – 2010.

9.4 Saksbehandlings- og kontrollgebyr

Kommunen har innført saksbehandlingsgebyr i henhold til forurensningsforskriftens §16-9. Gebyret er på kr. 6.600,- for nyanlegg og kr. 2.200,- for oppgradering av bestående anlegg.

For å finansiere arbeidet med nødvendig administrasjon, tilsyn og kontroll av mindre avløpsanlegg, bør det også innføres et årlig kontrollgebyr i henhold til forurensningsforskriftens §16-9. For å kunne ivareta kommunens ansvar som forurensningsmyndighet på en forsvarlig måte, trengs følgende ressurser:

- Gjennomgang av årsrapporter, innlegging av data i kommunens register:	0,2 årsverk.
- Tilsynsvirksomhet:	<u>0,3 årsverk.</u>
Totalt:	<u>0,5 årsverk.</u>

Dette gjør det nødvendig med følgende inntekter:

- Lønn og sosiale utgifter:	kr. 240.000,-
- Kontorleie, IT-utstyr etc.	kr. 35.000,-
- Nødvendig materiell og utstyr:	<u>kr. 75.000,-</u>
Totalt:	<u>kr. 350.000,-</u>

Det er totalt ca. 1.400 boliger i kommunen som er tilknyttet private avløpsanlegg. Årlig kontrollgebyr pr. bolig blir derfor: kr. 350.000,- / 1.400 = kr. 250,-

Slikt kontrollgebyr er vedtatt av styret i Sørums kommunalteknikk KF.

Oppryddingsarbeidene i private avløpsanlegg fram til 2013 vil kreve anslagsvis 0,5 årsverk årlig i ekstra ressurser, dersom oppryddingen skjer i privat regi. Dette bør dekkes av saksbehandlingsgebyr. Det vil bli gitt ca. 200 pålegg årlig i oppryddingsperioden. Dette tilsvarer kr. 440.000,- i inntekter årlig.

Dersom en velger alternativet med ”kommunale fellesløsninger”, vil arbeid i forbindelse med de kommunale anleggene bli dekket av de kommunale avløpsgebyrene.

10 Kan en få til frivillig oppgradering av avløpsanlegg?

I hovedplan avløp, sammendrag, står det: ”*Det foreslås at kommunen legger forholdene til rette og motiverer folk i spredt bebyggelse til å forbedre avløpsforholdene, fremfor å ta i bruk tvangsmidler slik som pålegg om installasjon av minirensanlegg*”.

Dersom en skal få til frivillig oppgradering av anlegg i noe omfang, må en enten kombinere dette med en økonomisk fordel eller ha ”et ris bak speilet”, helst begge deler.

Et mulig opplegg vil være å gi et tilskudd til eller fritta for saksbehandlingsgebyr alle som oppgraderer sitt anlegg før en bestemt dato. Dette bør gjelde for hele kommunen, ikke bare de som ligger i nedbørfeltet til det høyest prioriterte vassdraget. Det bør også gjøres klart at dersom anlegget ikke oppgraderes, vil det bli gitt pålegg om oppgradering på et senere tidspunkt.

Frivilligheten ved et slikt opplegg knytter seg i realiteten bare til tidspunktet for oppgradering. Men opplegget vil også være gunstig fordi det kan gi oppryddingsarbeidene en ”flying start”. En kan på denne måten få etablert noen eksempelanlegg og engasjert noen anleggseiere som ressurspersoner lokalt.

Landbruksmyndighetene kan styre noe av sine tilskudd mot spesielle innsatsområder. En vil legge opp til et nært samarbeid med landbrukssektoren for å få til en koordinert innsats i de prioriterte nedbørfeltene. En vil videre samarbeide nært med kommunens kulturseksjon angående tilretteleggingstiltak som turstier, fiskeplasser og lignende.

11 Informasjonsopplegg.

I størrelsesorden 1.100 husstander vil bli berørt av oppryddingsaksjonen for private avløpsanlegg. Gjennomsnittlig kostnad pr. husstand vil bli i overkant av kr 100.000,- for nytt avløpsanlegg og ca. kr 30.000,- for tilkopling til kommunalt avløpsnett. Dette vil bli et tungt løft for mange. For å få forståelse for behovet vil det være svært viktig å ha et godt og omfattende informasjonsopplegg.

Informasjonsopplegget bør fokusere på hvorfor det er nødvendig med tiltak. Utfordringene i vassdragene bør beskrives, og det bør forklares hvorfor det er nødvendig å redusere utslipp fra avløpsanleggene. Det blir også viktig å omtale hva kommunen gjør for å redusere utslipp fra de kommunale avløpsanleggene og hva landbruket gjør for å redusere sine utslipp. Dersom Ullensaker og eventuelt andre nabokommuner gjør tilsvarende tiltak, bør dette også informeres om, slik at en ser at alle "er i samme båt" og blir behandlet likt.

Det er også viktig å informere om de fordeler som oppryddingen gir for den enkelte, for eksempel at det øker verdien på eiendommen.

I tillegg er det selvsagt viktig å gi god veiledning av mer praktisk art. Blant annet bør det gis informasjon om kommunens eget regelverk, aktuelle renseløsninger, godkjente prosjekterende og utførende firma og hvor en kan få svar på spørsmål.

Det bør informeres på forskjellige måter. Det vil være aktuelt med brev og brosjyrer som sendes ut fra kommunen og informasjon på kommunens web-sider. Det anbefales også å gjennomføre folkemøter i aktuelle områder. I tillegg bør en benytte lokal presse, radio og TV.

Det vil i tillegg bli behov for å informere lokale rørleggere, graveentreprenører etc.

12 Handlingsplan.

Før en kan gi pålegg om oppgradering av private avløpsanlegg, må det være avklart hvilke områder som skal knyttes til det bestående kommunale avløpsnettet og i hvilke områder det skal bygges nye kommunale fellesanlegg. Videre må det være avklart hvilke anlegg det ikke vil være nødvendig å gjøre noe med.

År 2006 bør brukes for å avklare dette. Det anbefales at det utarbeides en saneringsplan for kommunalt avløpsnett, som samordnes med denne saneringsplanen til en total saneringsplan for avløp. Videre bør de anleggene som vi er usikre på om er gode nok, registreres i marka. Dette gjelder ca. 200 anlegg.

Påleggene om opprydding i Leiras nedbørfelt bør da kunne gis i 2007. Med en 2-års frist bør opprydding her stort sett være fullført i løpet av 2009.

Pålegg om opprydding i Rømuas nedbørfelt bør kunne gis i 2008, i Åas nedbørfelt i 2009 – 2010 og i resten av kommunen i 2011. Oppryddingen bør ut fra dette stort sett være avsluttet i løpet av 2013.

Handlingsplanen er satt opp i tabell – handlingsplan sanering av mindre avløpsanlegg
